

ויש מי שחידש שלצורך מצוה אין איסור בזמן תוספת, ולכן מותר לעשות נישואין באותה שעה. (עפ"י שו"ת משיב דבר ח"א כב).

ואפשר שמדובר כאן על ראש השנה שאין בו מצות שמחה (רש"ש). ומשום איסור קנין בשבת ובחג — לא קשה, שאינו אלא מדרבנן, וכאן הדיון על הלימוד מן התורה (יעב"ץ).

'כתב לה פירות כסות וכלים שיבואו עמה מבית אביה לבית בעלה...' — משמע מרש"י שיש כאן הדגשה על מטלטלין דוקא. ויש לפרש על פי שיטתו שמדובר בארוסה, והרי כתב הרמב"ם שאין הבעל מוכר נכסי צאן ברזל אלא דברים העומדים למכירה כגון פירות, או אף שאר מטלטלין בדיעבד, אבל לא קרקעות — נמצא שבקרקע אין כאן הקנאה כלל. (עפ"י הר צבי בשם הרב ממהילוב)

(ע"ב) 'שלא כתב לה אלא ע"מ לכונסה' — על דברי התוס', שאין לבטל מקח על ידי אומדנא [כאשר יש צד שני שתלוי הדבר גם בו, לאפוקי מתנה וכד'], אלא כשאנן סהדי שאין בדעתו להיכנס לספק זה — ע' באריכות בשו"ת דובב מישרים ח"ג לח ובספרים המצוינים שם; אג"מ או"ח נב, ג; קמח; אה"ע ח"א נג; עט, ג; קמח.

'תיקנו מצוי למצוי ושאינו מצוי לשאינו מצוי' — מזונות ומעשה ידים מצויים הם בכל יום. פירות ופירקון אינם מצויים, אבל קבורה מצויה יותר, שהנשים ממהרות למות מן האנשים, כמו שאמרו בירושלמי, לכך קבורתה תחת נדונייתה שהיא מצויה יותר מפירות נכסי מלוג. ויש מפרשים להפך, כתובה וקבורה הם חד-פעמיים, וזהו 'אינו מצוי', ואילו פירות ופירקון יכולים להיות כמה פעמים. (עתוס' נב. ד"ה רצה).

א. ע' להלן פג: 'מיתה שכחא' — ופירושו התוס' שמה משום שרוב פעמים מסתכנת בלידה. וכן מפורש בתורא"ש שם, שעל הרוב האשה מקדימה למות מן האיש. ובפרוש המשנה לרמב"ם (גדה ה, ו): 'שני הנקבה לעונת נדרים פחות משני הזכר, להיות חיה קצרים מחיי האיש ברוב'. וכן בפירוש רבי אברהם אבן עזרא (ריש אמור): 'טעם להזכיר 'אמו' קודם האב (כי אם לשאר הקרב אליו, לאמו ולאביו...)'. — כי הזכר חי יותר מהנקבה ברוב'. וע"ע: שו"ת ראנ"ח סג; שער המלך סוכה ד, טז; שבות יעקב ח"ג קעה; דובב מישרים ח"א עד; נפש חיה (מרגליות) או"ח תקמה, ה.

ב. יש לומר טעם נוסף מדוע קבורה נחשב מצוי קצת [לפי הפירוש הראשון], לפי מה שכתב התשב"ץ (ח"ב קיא) שחיוב קבורה הבעל לאשתו כולל כל צרכיה, מצבה ותכריכים, ושלכן אם הוציאה מקברה חייב לקברה שוב ושוב, כי לעולם היא נחשבת אשתו עד שיחיו המתים, ולכן חייב לטפל בה תמיד. עפ"י שו"ת שבט הלוי ח"ז קפט, ג.

דף מח

'מנהג פרסיים' — ע' ברכות ה: ששבחו הפרסיים על שצנועין בדבר אחר. וע' ב'צדקת הצדיק' (רנו) שצניעותם היתה למילוי תאוותם [ובזה גם אתי שפיר שאמרו שם 'צנועין באכילתן' ומאידך אמרו במגילה (יא). עליהם 'אוכלין ושותין כדוב']. וע' או"ח רמ, ח במג"א ומשנ"ב ושעה"צ שם; הגהות ריעב"ץ. ור' בעל הטורים בראשית ב, כד-כה.

'מי שנשתטה — בית דין יורדין לנכסיו וזנין ומפרנסין את אשתו ובניו ובנותיו ודבר אחר... מאי שנא מהא דתניא מי שהלך למדינת הים... אבל לא בניו ובנותיו ולא דבר אחר? אמר ליה: ולא שאני לך בין יוצא לדעת ליוצא שלא לדעת?' — בעצם הדין שבית דין יורדין לנכסי שוטה לגבות צדקה — נאמרו ב'כסף משנה' (סוף הל' נחלות) שני

טעמים: האחד — אומדים דעתו של אדם שנוה לו שתקויים מצוה בממונו. טעם שני — נכסיו של אדם משועבדים לצדקה, כאילו יש כאן חוב ממוני לכלל ציבור העניים. לטעם זה, מה שאין יורדין לנכסי אדם שיצא למדינת הים — מפני שנותן צדקה במקום שנמצא בו. ובקצות החושן (רצ"ג) נקט לעיקר כטעם זה, שיש שעבוד-נכסים על צדקה, ודינה כ'מלוה הכתובה בתורה — ככתובה בשטר דמי'.

ואמנם, כבר כתב ב'קצות' שהר"ן (להלן בדף מט) חולק על כך, ולשיטתו, זה שיורדין לנכסי אדם שאינו נותן צדקה (ע' בדף מט: בראשונים כמה שיטות בענין זה), אינו מדין 'שעבוד' אלא מדין כפיה-על-המצוות, שבית דין כופין אדם לקיים כל מצוות עשה, אלא שבענינים שבממון, אופי הכפיה שונה — לקיחת נכסים ולא כפיית הגוף, שעד שאתה כופהו בגופו, כפהו בממונו. וכל זה בפניו, אבל שלא בפניו אין יורדין לנכסיו, מפני שאין דין כפיה על המצוה באדם שאינו לפניו.

אחת מהוכחותיו של בעל קצות-החושן, היא מעצם דין 'מי שנשתטה' — שהרי שוטה פטור מן המצוות, ומצות צדקה בכלל, ואם מה שיורדין לנכסים, מדין כפיה-על-המצוה הוא — אין זה שייך בשוטה.

(ונראה, שטעמו של הר"ן הוא, שאומדין דעתו של אדם שנוה לו שיתנו מממונו לעניים אף שאינו מצוה בדבר. והניחותא אינה רק מפני המצוה אלא מעצם הדבר שעניים נהנים מממונו. ואולי אף ניתן לחדש, שמצות צדקה שונה, שמתקיימת ממילא, וגם שוטה שאינו מצוה, יש שם 'מצוה' בנתינת ממונו לצדקה. ויש לדמות קצת לנותן צדקה לעניים ללא כוונת מצוה, לדעת האומרים 'מצוות צריכות כוונה', שאפשר שיצא ידי מצות צדקה. ע' בענין זה בדרשות בית הלוי.

והקצות, שנמנע מלפרש כן, הולך הוא לשיטתו בשני מקומות, שכתב (רמ"ח), שאין אומרים 'זכין לאדם שלא בפניו' אלא 'זכין לאדם'. ולפיכך נמנע מלפרש שזה שיורדין — מדין ניהותא וזכות. וכבר העירו על שיטתו זו מסוגיתנו (ע' באחיעזר ח"א כט, יא) ומעוד מקומות (ע' חזון איש אה"ע מט, ז).

וכתב עוד במקום אחר (רמ"ג, ו), שאין דין זכיה בשוטה שאינו עשוי להחלים לעיתים, וכיון שאמרנו כאן 'נשתטה' בסתם, שמשמע שאף בשוטה שאינו עשוי להתפקח, יורדין — מוכח לשיטתו שאינו מדין זכיה. וע' חז"א שם.

עוד יש להעיר שמצד הסברה נראה לכאורה, שאף לפי הסוברים שיש שעבוד נכסים בצדקה, השעבוד נובע מן המצוה. ושוטה שאינו מצוה, י"ל שאין בו כלל ענין השעבוד. ועל כרחנו לומר שהוא מדין 'זכין' כנוכח. אמנם ה'קצות' אינו סובר כן).

מי שהלך למדינת הים... — משמע מפשטות הסוגיא ומהראשונים שאין יורדין לנכסי אדם שאינו בביתו בשביל צרכי צדקה. וכבר שאלו מכאן על שיטת הב"ח החולקת. ויש שחילקו בין צדקה שפסקו לו לפני שיצא או שרגיל ליתנה בקביעות, ובין פסיקה חדשה — ע' בכל זה בשו"ע יו"ד רמח"א וב"ח וש"ך שם; בית מאיר אה"ע עא; קצות"ח רצ"ג; ערוך השלחן יו"ד רמח"א; שבט הלוי ח"ה קלב.

'האומר אם מתה לא תקברוה מנכסיו — שומעין לו. מאי שנא כי אמר, דנפלי נכסי קמי יתמי, כי לא אמר נמי נכסי יתמי רמו...' — פירוש, כאשר בניו היתומים אינם יורשיה, ודאי אינם חייבים לקבורה. ויש לשאול מדוע לא פירשו כגון ש'מצוה לבניו שהם גם בניה, שלא יקברוה מנכסיו, שהרי ביד אדם לצוות על הנכסים שמוריש, מה וכיצד ינהגו בהם (כדלהלן סט). ואף אם אין לבנים משלהם כלום ויצטרכו לקברה מן הצדקה, יכול לצוותם שלא לקבורה מנכסיו, (כמבואר מתוך דברי רש"י סט: על האומר 'אל תתנו לבני אלא שקל' אין נותנים להם אלא שקל); —

יש לשמוע מכך שלא פירשו כן, שאין בידו למנוע את היורשים שהם גם בניה מחיוב קבורה המוטל עליהם, שאעפ"י שאין הבעל מחיוב לקבור אשתו שמתה לאחרייו, מכל מקום יש עליו חיוב שלא ימנע קבורתה, ואין בידו לצוות לבניו על כך. ולכן הוכרחו לומר שרב מתנה מדבר כשהבנים אינם בניה, ולכן מקשה הלא גם בלא צוואתו אין היתומים מחויבים לקברה. (עפ"י אגרות משה יו"ד ח"א קמח)

(ע"ב) 'אמר רב: מסירתה לכל חוץ מתרומה' — פרש"י משום חשש שמא ימצא סימפון ונמצאו קידושיה ונישואיה בטעות. וצריך לומר שחששו ביותר לענין אכילת תרומה מפני שזר האוכלה במיתה, משא"כ שאר איסורים שאינם במיתה, כגון ליטמא לה. [וצריך לומר שאעפ"י שרב עצמו סובר (בסנהדרין פג:): שאיסור תרומה לזרים אינו אלא בלאו ולא בכרת, סתם מתניתין סוברת שהוא במיתה, וכפשוטו סתם-משנה דחלה (א) ובכורים (ב). (עפ"י פרי יהושע (לאנג) — פסחים דף נו מדפי הספר, מובא בהר-צבי. וע"ע פני יהושע).

דף מט

הערות ובאורים

'אי רבי יהודה הא אמר בנימין נמי מצוה' — נראה להגיה: 'הא אמר נמי בנימין מצוה'. (רש"י)

(ע"ב) 'כפו ליה אסיתא בצבורא וליקום ולימא עורבא בעי בניה והוא גברא לא בעי בניה' — המכתשת רומזת לנקבה, והפיכתה מרמזת שאדם זה המתאכזר על בניו, אינו צריך להוליד בנים ומן הראוי שאשתו תפנה אליו את גבה שלא יבעול ויוליד. (בן יהודע, ע"ש).

'מתקיף לה רבי זירא ואיתימא רבי שמואל בר נחמני, גדולה מזו אמרו אלמנתו נזונת מנכסיו, הוא ואשתו מיבעיא?...! — פירוש, אעפ"י שאין מוציאים למזון האשה מנכסים משועבדים, למדנו שמוציאים למזונותיה מבעל בתה, וכל שכן שמוציאים מן הדין [ואין צורך לתקנת אושא] ממתנה שנתן לבן, לפי שהנכסים נשתעבדו למזונותיה.

ויש להקשות מה ראייה היא ממזונות האלמנה לאשתו, הלא לכאורה חיוב מזונות לאשתו אינו חל מיד כשנשאה על העתיד, אלא בכל יום ויום חל חיוב חדש למזונות אותו היום, ואם כן הרי אי אפשר לגבות לה מזונות שלאחר מכירה, שעדיין לא נשתעבדו, משא"כ באלמנה כשמת נשתעבדו כל נכסיו למזונותיה. ומוכח מכאן שחיוב מזונות אינו חיוב מתחדש אלא חיוב חד פעמי אלעתיד. ובמקום אחר נתבאר שכפי הנראה נחלקו בזה הראשונים. וצריך עיון. (עפ"י גליונות קהלות יעקב.

לכאורה נראה לדחות, שהרי גם באלמנה תקנה מיוחדת היא עבור מזונותיה ולא מדינא, ועל כן סבר המקשה שאם תקנו שיטול מבעל הבת מכל שכן שיש לתקן ליטול למזונות האם מהבן, ואעפ"י שמצד הדין יש לחלק משום זמן השעבוד, אך סברא לתקן שתיטול שלא מן הדין. והרי כבר כתבו התוס' שיש לחלק מצד אחר ואעפ"י כ"ה היה מסתבר למקשה שיש לנו לתקן עבור מזונות האשה. ולכך דחו רק מכת הסברא שאין לנו לתקן במקום שהאיש קיים ויכול לטרוח אחר מזונותיה).

'ככתבם וכלשונם'

'זה מדרש דרש רבי אלעזר בן עזריה לפני חכמים בכרם ביבנה: הבנים יירשו והבנות יזונו, מה הבנים אינם יורשין אלא לאחר מיתת האב, אף הבנות...! — ... ומשמע נמי דדוקא תנן... והיינו טעמא, משום דלישנא דתנאי בית דין הכי דרשינן ליה כמדרש תורה, משום דלישנא דוקא תנן. וכך משמע בפרק נערה שנתפתתה (נד). דתני רב יוסף 'בבית' ולא

דף מז

- פ. א. כתב לה אביה מטלטלים שיבואו עמה לבית בעלה, ומתה — האם זכה בהם הבעל?
ב. נשואה או ארוסה שנתארמלה או נתגרשה — האם גובה כל כתובתה אם לאו?
- א. כתב לה פירות כסות וכלים שיבואו עמה מבית אביה לבית בעלה, מתה — לא זכה הבעל בדברים הללו. משום רבי נתן אמרו: זכה.
- א. לפרש"י מדובר שמתה באירוסין, אבל לאחר הנישואין — לדברי הכל זכה בהם הבעל. וכן מבואר ברמב"ם (אישות כב, א). וכן נקט ריצב"א לעיקר, ופירש שאין מדובר שכתב לה בשטר 'שיבואו עמה לבית בעלה' כי אז ודאי כל עוד לא נכנסה לרשותו לא זכה הבעל. ורבנו תם מפרש שמתה לאחר הנישואין קודם שנהנתה מהנדוניא, ואפילו לאחר כמה שנים (תרומת הדשן שכא. וע"ע בטור וב"י אה"ע נה; רמ"א נב, ד. ואף רש"י מודה לרבנו תם אם יש גילוי דעת או מנהג שאינו מקנה אלא על דעת שתהנה בתו מהם (עפ"י מהרי"ק עד; פא. וע' בהרחבה בתרומת הדשן שכא). ואם היתה הנדוניה ביד נאמן — ע' תשובות מיימוניות — אישות לה; מרדכי קנה; שו"ת מהרי"ל סא; חות יאיר צז). ופסק רבנו תם כחכמים, וכן פסק רבנו חננאל. ומבואר בתוס' שאם החתן מוחזק בנכסים — זכה.
- ב. אין חילוק אם כתב האב את הנדוניה כהתחייבות לכתו או לחתן. (עפ"י שו"ת מהרי"ק פא).
- ג. יש אומרים שאם היא עצמה הכניסה הנדוניה, אין אומרים סברא זו, שלא כתבה אלא על מנת לכנסה כדי ליתן ליורשיה אם מתה. (ע' שו"ת מהרי"ו סד; חות יאיר צז).

- ב. נשואה שנתארמלה או נתגרשה — גובה את הכל, עיקר ותוספת. מלבד במקום שיש מנהג שהאלמנה אינה גובה תוספת, המנהג מבטל הלכה. (עפ"י שו"ת מהר"ם חלאה קנא, וכ"ה בשו"ת מהר"י בן לב ח"א סד).
- ארוסה שנתארמלה או נתגרשה — גובה את הכל. רבי אלעזר בן עזריה אומר: בתולה גובה מאתים ואלמנה מנה, אבל תוספת לא — שלא כתב לה אלא על מנת לכנסה. (וכן הלכה. לקמן נו.).
- אבל כשכנסה אפשר שנשתעבדו הנכסים משעת כתיבה שבאירוסין. ונסתפקו בדבר בירושלמי פ"י ה"א.

דפים מז — מח

- פא. מהם המקורות והטעמים לחיובים דלהלן שחייב האיש לאשתו?
- א. מזונות.
ב. כסות ועונה.
ג. פירקונה וקבורתה.
- א. חיוב מזונות לאשה — כברייאתא אחת משמע שתקנת חכמים היא, תחת מעשה ידיה. [ולרב הונא צריך להגיה כברייאתא 'מעשה ידיה תחת מזונות' — שמזונות עיקר, ויכולה האשה לומר איני ניוזנית ואיני עושה. להלן נח:]. ובברייאתא אחרת למדו התנאים מזונות מדאורייתא — שארה כסותה וענתה לא יגרע.
- ברמב"ם (אישות יב, ב) מבואר שמזונות דאורייתא, וכן דעת הרשב"א ועוד. ואילו הרמב"ן (בפירוש התורה — משפטים) כתב שהם מדרבנן. וכן נקט המגיד — משנה (שם). וכן משמע ברש"י ריש מסכתנו ד"ה אוכלות).
- ויש מי שכתב שמדאורייתא אינו חייב אלא במזונות כדי חיי נפש, אבל לפי כבודו וכבודה — מדרבנן. ואם אין האשה רוצה ליתן לו מעשה ידים, פטור ממזונות אפילו כדי קיום נפש, שכן תקנו חכמים. (עפ"י הפלאה בקונטרס אחרון סח).

- ב. חיובי כסות ועונה מפורשים בתורה.
 הרמב"ן בפירוש התורה כתב שחיוב כסות — מדרבנן. וכבר תמה על כך המגיד—משנה (אישות יב,א) שלא מצינו דעה כזו בין התנאים.
- ג. תקנו פירקונה תחת פירות שאוכל הבעל מנכסי אשתו. וחייב לפדותה אפילו בדמים יתרים מדמי הפירות שאכל. וקבורתה תחת כתובתה.
 א. אין האשה יכולה לומר איני נפדית ואיני נותנת פירות, אעפ"י שעיקר התקנה היתה לטובתה — שאינה רשאית להפקיע תקנת חכמים לגמרי, או משום שלא תיטמע בין העכו"ם, או מפני שידו כידה והוא זוכה בגוף הקרקע. (עפ"י תוס').
 ב. התוס' מפרשים 'קבורתה תחת כתובתה' — תחת הנדוניה שהכניסה לו בכתובה, והוא יורשה. וכן משמע מפרש"י נג סע"א בדברי רב חייא בר אמי, ודלא כמו שסברו לומר רב נחמן עולא ואבימי בר רב פפי, שקבורתה תחת מנה ומאתים). ומהרמב"ם (אישות יב,ד יח,ו) משמע תחת ירושת כתובתה ממש. (ע"ע שבט הלוי ח"ו רכד).
 ג. כתב הגאון בעל ההפלאה (בקונטרס אחרון סח): עיקר חיוב קבורה הוא מדאורייתא, אבל חיוב קבורה לפי כבודו וכבודה אינו אלא מדרבנן.

דף מח

- פב. א. חיוב כסות ועונה — כיצד?
 ב. לפי איזו רמה מחויב הבעל בצרכי אשתו — כפי שהוא ובנות משפחתו נוהגים או כפי רגילות אשתו?
 ג. מי שנשתטה או יצא למדינת הים — האם זנים ומפרנסים את בני ביתו מנכסיו? והאם גובים צדקה מנכסיו?
 ד. האומר אם מת לא תקברוהו מנכסיו — האם שומעים לו?
 א. רבי אליעזר אומר: שארה כסותה — לפי שארה (= גופה) תן כסותה, שלא יתן לה לא של ילדה לזקנה ולא של זקנה לילדה. כסותה וענתה — לפי עונתה תן כסותה, שלא יתן חדשים בימות החמה ולא שחקים בימות הגשמים.
 תני רב יוסף: שארה — זה קירוב בשר, שלא ינהג בה מנהג פרסיים שמשמשים מטותיהם בלבושיהם, וכדברי רב הונא שהאומר אי אפשי אלא אני בבגדי והיא בבגדה (והיא מקפדת. ריעב"ץ) — יוציא ונותן כתובה.
 ובלבד שיתכסו מלמעלה, ומובא במדרש שהקב"ה שונא המשמש ערום. (עתוס' נדה יז; או"ח רמ,ח).
 כתבו המקובלים שעדיף לשמש ללא בגדים (מובא בשער הציון רמ אות יח).
 ראה עוד להלן פרק חמשי, פרטי דינים ושיעורים.

- ב. האשה עולה עמו כפי דרכו ודרך משפחתו, ואינה יורדת עמו — אם היא רגילה ליותר (בעולת בעל — בעלייתו של בעל, ולא בירידתו).
 לאחר מיתתה — לתנא קמא אינה עולה עמו, הלכך אם דרך בנות משפחתו (רש"י) בשני חלילים ומקוננת ואין דרכה בכך — אינו חייב ליתן לה. [ומכל מקום אינה יורדת ממנהגה אף לאחר מיתתה. רש"י ותוס'].
 ולרבי יהודה עולה עמו אף לאחר מיתתה. אמר רב חסדא אמר מר עוקבא: הלכה כרבי יהודה. ואעפ"י שאינו שווה עמה — עולה עמו, כדברי רב הונא: מי שהלך למדינת הים ומתה אשתו — קוברים אותה אף לפי כבודו.

ג. מי שהלך למדינת הים ואשתו תובעת מזונות — בית דין יורדים לנכסיו וזנים ומפרנסים את אשתו, אבל לא בניו ובנותיו ולא דבר אחר. ופירש רב חסדא 'דבר אחר' — תכשיט. רב יוסף אמר: צדקה, אבל תכשיט נותנים לה, שאין נוח לו שתתנוול אשתו.

דעת כמה מן הפוסקים שצדקה שרגיל ליתנה בקביעות או שפסקו לו לפני שיצא — גובים ממנו אף שלא בפניו. (ע' יו"ד רמח"א ובערוך השלחן שם).
ודוקא ביוצא לדעת אבל מי שנשתטה, אמר רב חסדא אמר מר עוקבא: בית דין יורדים לנכסיו וזנים ומפרנסים את אשתו ובנותיו ודבר אחר.

א. פרשו התוס' שמדובר בשני המקרים כשפירנס את בניו ובנותיו מקודם, שאם לא כן ודאי אין לפרנסם עתה. ואולם בשעה שהלך לא הניח מעות ביד שלישי לפרנסם, לכך ביוצא לדעת אין מפרנסים אותם, משא"כ שנשתטה. ולענין פרנסת אשתו העמידו להלן (קז) הברייתא בהולך למדינת הים והשרה אשתו על ידי שלישי.

ב. לגרסת רש"י, למאן דאמר 'דבר אחר' — תכשיט, אין יורדים לנכסיו ליטול צדקה אפילו יצא שלא לדעת.

ד. האומר: אם מת הוא לא תקברוהו מנכסיו — אין שומעים לו. לאו כל הימנו שיעשיר את בניו ויפיל עצמו על הציבור.

דפים מח — מט

פג. האם הפעולות דלהלן נחשבים כנישואין לענין ההלכות השונות?

א. מסירת הכלה לשלוחי בעלה.

ב. הלך האב או שלוחיו עמה, עם הבעל או עם שלוחיו.

ג. נכנסה עמו בדרך לחצר שלה או שלו.

א. מסר האב או שלוחיו את הבת לשלוחי הבעל — הרי היא ברשות הבעל. ופירש רב: מסירתה לכל חוץ מתרומה, שאם אשת כהן היא עדיין אינה אוכלת, (שיש לחוש לסימפון — שמא ימצא בה מום ויהיו קידושיה ונישואיה בטעות (רש"י). או שמא תשקה לשלוחים כוס תרומה. עתוס'). ורב אסי אמר: אף לתרומה. וכן אמרו רבי יוחנן ורבי חנינא. ושמואל אמר: לירושתה, שאם מתה בדרך — בעל יורש נדונייתה. וכן שנו בברייתא, ואף על פי שכתובתה בבית אביה.

רש"י: כיון שמסר מחל האב מעתה מחמת קירוב נישואין, אבל לענין שאר הדברים כגון הפרת נדרים ומציאתה — לא. תוס': הוא הדין לשאר דברים אלא נקט ירושה לרבותא, שאף במסירה תקנו חכמים שהבעל יירשנה. ואפשר שבא למעט כתובתה מאחר — שאם מת הבעל או גירשה, כתובתה מאחר מאתים.

לפרש"י, השיבו מדברי הברייתא על כולם חוץ משמואל. ולפירוש התוס' השיבו על כל האומרים 'אף לתרומה'.

הרמב"ם (אישות כב) פסק כשמואל דתניא כוותיה. ומשמע מדבריו שגם לענין הפרת נדרים, אם נדרה לאחר מסירתה — הבעל מיפר. [ואעפ"י ששיטת הרמב"ם שחופה היינו יחוד והרי לא נתיחדה, י"ל שלענין זכויות שהיו לאב בבתו כגון ירושה מעשה ידים והפרת נדרים, קנה הבעל מיד כשיצאה מרשות האב, אעפ"י שאינה אשתו ממש לענין דברים שבינו לבינה. עפ"י חדושי הגרנ"ט יט. וע"ע בשו"ת אבני נזר אה"ע שיב].

וריש לקיש אמר: לכתובתה, לומר שכתובתה מאחר מנה, שאלמנה מן הנישואין היא.

ריש לקיש לא בא למעט אלא תרומה. אי נמי ממעט אף ירושתה. (תוס').